

VYTAUTAS BASYS

profesorius, habilituotas daktaras

Žmogus, kuriam visko pakanka

Kai 1998 metais pasilaisvino Sveikatos apsaugos viceministro vieta, pakviečiau profesorių Vytautą Basį būti kandidatu nuo Vilniaus universiteto Medicinos fakulteto. Ir kokia buvo mano nuostaba išgirsti atsakymą: dekane, betgi aš viską turiu. Ir tai ne dėl naudos, o gyvenimiško patyrimo prasme. Profesorius metus ėjo tas pareigas, smalsumo vedinas - o ko žmonės taip veržiasi į valdžią. Suprato, kad tokiam žmogui reikia ypatingų savybių, ypatingo atsidavimo.

Profesoriui viskas dėjosi tarytum savaime, tačiau labai kryptingai. Užkietėjęs žemaitis, 1944 metais gimęs Akmenėje, greičiausiai paveldėjo savo genties būdingąsias savybes – užsispyrimą ir nuoseklų tikslo siekimą. Lyg ir svajojęs tapti architektu, Vytautas Basys 1967 m. pasirenka mediko specialybę – baigęs Kauno medicinos institutą pradeda dirbti Druskininkų ligoninėje, infekcinių ligų skyriuje. Bet tai nebuvo siaura specializacija, o tikra bendrosios praktikos gydytojo mokykla. Kaip juokauja profesorius, naktimis tekdavo laikyti ir chirurginius kablius. Vis dėlto jaunojo gydytojo nepatenkino toks įprastinis darbas, jį traukė mokslas, žmogaus biologijos pažinimas. Pasitaikė proga 1969 m. stoti Maskvoje į medicininės genetikos aspirantūrą ir ją 1973 m. užbaigti kandidato (dabar daktaro) disertacija „Paveldimų ataksijų klinikinis ir genetinis polimorfizmas“. Grįžus į Vilnių, ir Lietuvą ištikus trijų garsiausių pediatrių žūties tragedijai, teko dirbti išsijuosus, kad nesugriūtų tai, kas buvo jų sukurta. Jaunasis mokslininkas nesitenkina organizaciniu darbu, o toliau gilinasi į mokslą: 1989 metais apgina daktaro (dabar habilituoto daktaro) disertaciją.

Atgavus Lietuvai nepriklausomybę, teko daryti medicinos rengimo reformą: Universiteto Medicinos fakultete buvo naikinamos katedros ir jų vietoje kuriamos klinikos, siekiant laiduoti mokymo, mokslo ir praktikos vienovę. Sveikatos apsaugos ministerija iškėlė uždavinį sutvarkyti perinatalinės tarnybos sistemą, sukurti nacionalinę perinatologijos programą. Vytautas Basys kartu su artimiausiais kolegomis suorganizavo tam metui labai modernią neonatologinę tarnybą, bendradarbiaudamas su Čikagos specialistais bei pasiremdamas Šveicarijos Vyriausybės neatlyginama finansine parama Lietuvai. Iki šiol ši perinatologijos programa sėkmingai tęsiama, o jos rezultatai labai reikšmingi mūsų šalies perinatalinio ir kūdikių mirtingumo rodikliams.

Pagaliau profesoriaus Vytauto Basio akademinis įvertinimas: 1991 metais jis išrenkamas Lietuvos mokslų akademijos nariu ekspertu, 1996 m. nariu korespondentu, šiuo metu jis vadovauja Biologijos, medicinos ir geomokslų skyriaus Medicinos sekcijai. Nuo 1999 m. profesorius yra Vokietijos pediatrių draugijos narys korespondentas. 3 monografijos, 5 vadovėliai, daugiau kaip 236 straipsniai – tai solidus mokslininko kraitis. Ir tai ne dėl to, kad aplenktum kitus, perdėtai išsiskirtum. Tai mokslininko gyvenimo būdas, nes jis toks, kuriam visko pakanka.

Gintautas Česnys